

به نام خدا

فرایندهای تحول سازمانی در بخش دولتی

مؤلف :

رضا قریشی نیا

انتشارات ارسطو
(چاپ و نشر ایران)
۱۴۰۰

نام کتاب : فرایندهای تحول سازمانی در بخش دولتی
مؤلف : رضا قریشی نیا
ناشر : ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰
چاپ: مدیران
قیمت: ۴۷۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۲-۷۱۲-۱
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

مقدمه..... ۷

بخش اول : کلیات سازمان‌های غیردولتی

کلیات سازمان‌های غیردولتی..... ۱۰

واژه سازمان‌های غیردولتی..... ۱۰

تعاریف سازمان‌های غیردولتی (NGOs)..... ۱۳

محورهای فعالیت سازمان‌های غیردولتی..... ۱۶

ارتباط سازمان‌های غیردولتی با سازمان ملل متحد..... ۲۰

نقش‌های سازمان‌های غیردولتی..... ۲۱

فرآیند رشد و گسترش سازمان‌های غیردولتی..... ۲۵

بخش دوم : دموکراسی

مقدمه..... ۲۸

سیر تاریخی نظریه دموکراسی..... ۲۹

- ۳۲ مبانی و اصول اساسی دموکراسی
- ۴۲ انواع دموکراسی و حکومت‌های دموکراتیک

بخش سوم : بوروکراسی و دموکراسی

- ۴۷ بوروکراسی
- ۵۰ دموکراسی و بوروکراسی

بخش چهارم : مفهوم جامعه مدنی و جایگاه دولت و شهروندان در یک نظام دموکراتیک

- ۵۴ جامعه مدنی و جایگاه دولت و شهروندان در یک نظام دموکراتیک

بخش پنجم : نظریه ها و مفاهیم مشارکت

- ۶۵ انواع مشارکت
- ۶۶ اشکال مشارکت
- ۷۰ نقش سازمان‌های غیردولتی در تسهیل فرایند مشارکت و مشارکت‌پذیری
- ۷۳ شرایط و لوازم موردنیاز برای شکل‌گیری مشارکت اجتماعی

بخش ششم : تحولات حاصله در نظریه دولت و مدیریت دولتی

- ۷۶ تحولات حاصله در نظریه دولت و مدیریت دولتی

بخش هفتم : حاکمیت خوب : مبانی نظری و ویژگی‌های آن

۸۴	حاکمیت خوب.....
۹۰	تعریف و ویژگی‌های حاکمیت خوب.....
۹۱	مفهوم حاکمیت.....
۹۳	حاکمیت خوب.....

بخش هشتم : تحول سازمانی

۹۶	مقدمه.....
۹۷	تعریف تحول سازمانی.....
۱۰۱	دشواری ارائه تعاریف و مفاهیم تحول سازمانی.....
۱۰۳	پیش فرضها و اهداف تحول سازمانی.....
۱۰۵	مدلهای تحول سازمانی.....
۱۰۶	مدل تغییر جامع کیلین.....
۱۰۷	مدل عملکرد فردی - سازمانی.....
۱۰۷	عوامل تغییر تدریجی مدل تجزیه و تحلیل جریان.....
۱۰۹	مدل تغییر سازمانی رابینز.....

بخش نهم : اصلاحات اداری

۱۱۲	مقدمه.....

۱۱۴	اصلاح اداری چیست؟
۱۱۵	آیا اصلاح اداری دشوار است؟
۱۱۷	محیط بخش دولتی و اصلاح اداری
۱۱۷	نمودار محیط های سازمانی و عناصر آنها
۱۱۹	عناصر محیطی سازمانهای اداری
۱۲۰	عوامل اقتصادی
۱۲۲	عوامل فرهنگی
۱۲۲	عوامل جمعیتی
۱۲۳	عوامل سیاسی
۱۲۴	محورهای اصلاحات اداری
۱۲۴	اندازه دولت و سازمانهای دولتی
۱۳۹	اندازه دولت در ایران
۱۴۲	فساد اداری
۱۶۷	نتیجه گیری
۱۷۷	فهرست منابع

مقدمه

جامعه بشری با گذر از قرن بیستم و ورود به هزاره سوم میلادی، بخش مهمی از تاریخ دگرگونی‌های خود را پشت سر گذاشت که این دگرگونی‌ها پیش درآمد تغییرات بسیار شگرف و گسترده‌ای در حوزه‌های مختلف حیات بشری در قرن جدید خواهد بود.

از جمله ویژگی‌های نیمه دوم قرن بیستم پدیده بین‌المللی شدن امور و همچنین توسعه همکاری‌های بین‌المللی بین دولت‌ها و ملت‌ها بوده است که در نتیجه تعداد سازمان‌های غیردولتی در سطوح ملی، محلی و بین‌المللی به شدت روبه افزایش گذاشت و در عرصه‌های مختلف اداره امور جوامع، نقش‌های درخور توجهی را برعهده گرفتند که در این راستا تکوین و تعامل نظریه‌های علمی و تجارب عملی بشر در حوزه‌های دموکراسی و بوروکراسی نیز شرایط مذکور را تسهیل و پشتیبانی نمود.

در این جهت پژوهش حاضر تلاش دارد تا از طریق اثبات تعیین کننده سازمانها تشکلهای غیردولتی بر تحول سازمان‌های دولتی الگویی جامع برای طراحی و اجرای فرایندهای تحول سازمانی در بخش دولتی با تأکید بر ایجاد و تقویت سازمانها و تشکلهای غیردولتی ارائه نماید .

بررسی ادبیات موضوع تحول اداری و الگوهای ارائه شده توسط صاحب‌نظران در این خصوص و همچنین تجارب عملی انجام شده در ایران نشانگر آن است که اکثر الگوهای ارائه شده دارای رویکردی درون سازمانی بوده و معطوف به مداخله و تغییر در مؤلفه‌هایی نظیر ساختار تشکیلاتی، نیروی انسانی و روشها و سیستم‌های سازمانی می‌باشد. به عبارت

دیگر در ارائه مدلها و الگوهای تحول اداری در نظام بوروکراسی دولت، فرض نظریه پردازان بر این قرار گرفته است که با ایجاد تغییرات شکلی و ماهوی در اجزاء تشکیل دهنده یک سازمان می‌توان به تحول اساسی و دلخواه دست پیدا کرد، در حالیکه در جوامع دمکراتیک و مردم سالار امروزی که مخاطبان و خدمت گیرندگان هر یک از بخش‌های بوروکراسی دولت در قالب تشکلهای و نهادهای غیردولتی سازمان یافته می‌باشند و می‌توانند تأثیرات شگرفی را بر ساختار و رفتار بوروکراسی دولت بر جای گذارند، نمی‌توان از این عامل مهم و تأثیرگذار غافل مانده و از قدرت و انرژی تحول‌زایی آن استفاده نکرد و یا آن را به عنوان یک تهدید محسوب نمود، بلکه می‌توان با رویکردی برون سازمانی و از طریق ایجاد و تقویت نهادهای غیردولتی در کنار بخش دولتی و افزایش قدرت چانه‌زنی و ایجاد سازوکارهای منطقی و قانونی برای مطالبات جمعی، عملاً فرآیند تحول اداری را در دستگاهها دولتی کوتاه و واقع بنیاد نمود و هزینه‌های آن را کاهش داد.

تئوریه‌ها و الگوهایی که تا کنون در این حوزه مطرح شده است توجه لازم را به تأثیر سازمانهای غیردولتی بر ایجاد تحول در سازمانهای دولتی نداشته است. به عنوان نمونه کیت اسنیولی و یودی‌سای^۱ (k.snaveley & u.desay, ۲۰۰۱) در نظریه خود تحت عنوان تعاملات بین سازمانهای غیردولتی با دولتهای محلی صرفاً بر هماهنگی و اشتراک مساعی بین این دو تأکید داشته‌اند، یا رونالدبورک^۲ (R.Burke, ۱۹۹۸) در بحث کوچک سازی و تجدید ساختار سازمانها صرفاً بر عوامل مؤثر درونی اکتفا نموده است. همچنین بوکارت و پولیت^۳ (Bouckaret & pollit, ۲۰۰۰) در مدل پیشنهادی خود برای تحول مدیریت دولتی صرفاً بر تأثیر احزاب و متغیرهای کلان اقتصادی و اجتماعی تأکید نموده‌اند.

۱. Snaveley & desay

۲. Ronald Burke

۳. Bouckaret & pollit

در تجارب عملی برای ایجاد انقلاب اداری در شرایط ایران و نظریه پردازی‌های صورت گرفته برای آن نیز، از این مهم غفلت شده است. به‌عنوان مثال در بخش کشاورزی علی‌رغم وجود یک بوروکراسی رسمی و سازمان یافته در بخش دولت با عمری در حد یک قرن و تدوین برنامه‌هایی برای ایجاد تحول در ساختار مدیریت دستگاه‌های مربوطه به تأثیر این عامل توجه کافی نگردیده و یا مدل سازی نشده است.

بخش اول

کلیات سازمان‌های غیردولتی

کلیات سازمانهای غیردولتی

در جوامع امروزی و در شرایطی که پس از دوران سنتی و سست شدن پیوندهای قبیله‌ای و طایفه‌ای بوجود آمده است، تشکلهایی به عنوان نهاد واسطه بین دولت و فرد، ظهور و بروز یافته‌اند که از آنها تحت عناوینی همچون سازمانهای غیردولتی، تشکلهای مردمی، سازمانهای داوطلب و نظایر آن یاد می‌شود.

در این فصل ابتدا تعاریف، محورهای فعالیت و نقش‌های سازمانهای غیردولتی را توضیح داده و سپس سایر مباحث مربوط به ادبیات تحقیق را مرور خواهیم کرد.

واژه سازمانهای غیردولتی

سازمانهای غیردولتی در مناطق مختلف دنیا، دارای عناوین و اسامی متفاوتی هستند. به عنوان مثال در یک کشور ممکن است از اصطلاح “سازمانهای غیرانتفاعی”^۱ بیشتر استفاده

۱. Non profit organizations

گردد و در کشور دیگری عنوان «سازمانهای داوطلب»^۱ کاربرد بیشتری داشته باشد. در کشور آمریکا که ارزشهای بازار تسلط بیشتری دارد اصطلاح «سازمانهای غیرانتفاعی» برای تفکیک فعالیتهای تجاری و اقتصادی از غیر آن، کاربرد بیشتری دارد ولی در انگلستان که بر اساس ارزشهای مسیحیت کمک به فقرا و افراد بی خانمان از امور خیریه مهم به شمار می رود، اصطلاح سازمانهای داوطلب بیشتر مورد استفاده قرار می گیرد.

نکته قابل توجه این است که طبقه بندی مشترک و قابل فهمی برای همه کشورها در این خصوص وجود ندارد و از این اصطلاحات برای منظورهایی متفاوتی در کشورهای مختلف استفاده می شود و به عبارت دیگر سازمانهایی با فعالیت مشابه در کشورهای مختلف، اسامی متفاوتی دارند. به عنوان مثال در انگلستان از عبارت «سازمانهای داوطلب» برای تعریف سازمانهایی استفاده می شود که برای افراد بی خانمان فعالیت می کنند. در حالی که در بنگلادش از اصطلاح «سازمانهای غیردولتی» برای چنین سازمانهایی استفاده می گردد (مقیم، ۱۳۸۱، ص ۳۸).

با این حال واژه «سازمانهای غیردولتی» بیشتر در خصوص سازمانهای بخش سوم جامعه مدنی که بیشتر به صورت بین المللی فعالیت می کنند و یا سازمانهایی که پس از جنگ دوم جهانی، در کشورهای در حال توسعه با کمک سازمان ملل متحد بوجود آمده اند به کار می رود. ناجام^۲ فهرستی از چهل و هشت واژه مخفف را که در خصوص سازمانهای غیردولتی بکار برده می شود را ارائه نموده است. (مقیم، پیشین، ص ۳۶)

جدول صفحه بعد عناوین سازمانهای غیردولتی و علامتهای اختصاری آنها را نشان می دهد.

۱. Voluntary organizations

۲. Najam

جدول ۲-۱-۱- انواع سازمانهای غیردولتی و علامات اختصاری آنها

عنوان اختصاری	عنوان انگلیسی	عنوان فارسی
CBOs	Community-Based Organizations	سازمانهای غیر دولتی جامعه مدار (محلی)
CSOs	Civil Society Organizations	سازمانهای جامعه مدنی
GONGOs	Government-Organized NGOs	سازمانهای غیردولتی دولت ساخته
GSOs	Grassroots Support Organizations	سازمانهای حامی توده عوام
ICVA	International Council for Voluntary Agencies	انجمن بین المللی آژانس های داوطلبانه
INGOs	International NGOs	سازمانهای غیردولتی بین المللی
INTRAC	International NGO Research and Training Center	مرکز آموزش و پژوهش سازمانهای غیر دولتی بین المللی
NGOs	Non-governmental organizations	سازمانهای غیر دولتی
NGDOs	Non-governmental Development organization	سازمانهای توسعه غیردولتی
NNGOs	Northern NGOs	سازمانهای غیردولتی کشورهای شمال
NPOs	Non-profit organizations	سازمانهای غیر انتفاعی
Pos	People's organizations	سازمانهای مردمی
PSCs	Public service Contractors	پیمانکاران خدمات عمومی
PVOs	Private Voluntary organizations	سازمان داوطلبانه خصوصی
SNGOs	Southern NGOs	سازمانهای غیردولتی کشورهای جنوب
TSOs	Third Sector organizations	سازمانهای بخش سوم
USAID	United states Agency for International Development	آژانس ایالات متحده برای توسعه بین المللی
Vos	Voluntary	سازمانهای داوطلبانه

تعاریف سازمانهای غیردولتی (NGOs)^۱

در خصوص NGOs تعاریف متعددی وجود دارد. بررسی ادبیات مربوط به این موضوع نشانگر آن است که سازمانها، نهادها، مؤسسات، بنیادها، انجمنها و تشکلهای متعدد و متنوعی با مأموریتها و اهداف گستردهای وجود دارند که می توانند در قالب تعاریف ارائه شده از NGOs قرار گیرند.

در تعریف بانک جهانی^۱، سازمانهای غیردولتی عبارت از سازمانهای خصوصی هستند که فعالیتهایی را در مورد کاهش امراض، ارتقاء منافع فقرا، ارائه خدمات اجتماعی، حفظ محیط زیست و یا توسعه اجتماعی انجام می دهند. همچنین از دیدگاه بانک جهانی سازمانهای غیر انتفاعی که مستقل از دولت بوده و معمولاً با ارزش مداری، تمامی یا بخشی از فعالیتهای خود را به امور خیریه و فعالیت های داوطلبانه اختصاص می دهند می توانند در جایگاه این گونه سازمانها قرار گیرند، و البته نوع دوستی و داوطلبی بودن از جمله ویژگیهای کلیدی کلیه سازمانهای غیردولتی است. (World Bank, ۲۰۰۱, p.۱)

سازمانهای غیر دولتی را می توان به طیف وسیعی تشبیه کرد که دامنه آن از بین المللی و مرکزی تا محلی و جانبی، از بسیار گسترده و ائتلافی تا کوچک و انفرادی و از پایدار و روبه رشد تا زودگذر و کوتاه و از کاملاً قوی تا کاملاً شکننده و ضعیف، نوسان دارد (cerina, ۲۰۰۲, p.۱۵).

از آنجا که سازمانهای غیر دولتی دارای اشکال و انواع متعددی هستند، ارائه یک تعریف جامع برای آنها احتمالاً امکان پذیر نیست. ویژگی های سازمانهای غیردولتی فقط در برخی موارد تا حدودی مشابه است. سازمانهای غیردولتی در سطح محلی عمدتاً بر پایه طرفداری از منافع اعضا خود شکل گرفته اند و بعضی از اینگونه سازمانها صرفاً در پی

۱. Non-Governmental organization

۱. World Bank

استیغای حقوق حرفه‌ای و صنفی اعضاء خود هستند که بعضاً به سادگی در زمره بنگاه‌های داوطلب قرار نمی‌گیرند. این واقعیت باعث پیدایش مفهوم (PVOs)^۱ “سازمانهای داوطلب خصوصی” شده است. هرچند چنین سازمانهایی هم ردیف با سازمانهای غیردولتی بکار می‌روند ولی تا حدودی از مفهوم گسترده NGOs محدودتر هستند. بدین ترتیب نمی‌توان تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها و سازمانهای خدمت‌گرای تولیدی را که آشکارا غیردولتی هستند را خارج از چارچوب NGOs قرار دارد بلکه می‌توان به آنها “سازمانهای غیردولتی اقتصادی” گفت و بعضاً تجارب نشان داده‌اند که وجود اینگونه سازمانها و تشکلهای برای توسعه و جلب و تعمیق مشارکت حیاتی‌تر از سازمانهای غیردولتی خیریه می‌باشد. (مقنی‌زاده، ۱۳۷۸، ص ۲۰۴)

- از نظر آژانس توسعه بین‌المللی در آمریکا (USAID) که به عنوان سازمان کمک‌کننده به نهادهای غیردولتی در کشورهای دیگر فعالیت می‌کند، سازمانهای غیردولتی عبارتند از:
- سازمانهایی که خدمات ارائه می‌دهند، همانند سازمانهایی که برای افزایش حیات کودکان، خدمات آموزشی ارائه می‌کنند و یا برنامه‌های اعتباری برای شرکتهای کوچک دارند.
 - سازمانهایی که از اهداف خاص توسعه نظیر خدمات ریزی خانواده یا زیرساخت‌های توسعه حمایت می‌کنند.
 - سازمانهایی که از اصلاحات سیاسی نظیر حفظ امنیت حمایت می‌کنند.
 - سازمانهایی که مسائل و مشکلات توسعه، همچون فقریابی و بی‌اعتنائی به محیط زیست را تجزیه و تحلیل می‌کنند و مناظرات و برنامه‌های آموزشی ملی را در خصوص این موضوعات سازماندهی و اجراء می‌کنند.

۱. Private voluntary organization

- سازمانهایی که برای تولید مستقیم یا پردازش و یا بازاریابی تشکیل شده اند، مانند تعاونی های کشاورزی و انجمن های اعتباری روستائی.

- سازمانهایی که با دیگر سازمانها و افراد منافع مشترکی دارند، مانند اتاق های بازرگانی، اتحادیه های بازرگانی و گروه های حقوق بشر (USAID, ۱۹۹۹, P.۱)

در تعریف " شورای اقتصادی و اجتماعی " سازمان ملل متحد اصطلاح سازمانهای غیردولتی، بیانگر گروههایی بین المللی، منطقه ای، ملی و محلی می باشد که به شکل تشکلهای "خصوصی" و "غیرانتفاعی" بوده و برای نفع عموم فعالیت می کنند و از طریق بخش دولتی و یا موافقت نامه های بین دولتی ایجاد نشده باشند. (Concil economic and social The nation united, ۱۹۹۶, P.۲۲)

همچنین بیان شده است که سازمانهای غیردولتی، سازمانهایی با شخصیت حقوقی مستقل و غیردولتی و غیر انتفاعی هستند که برای انجام فعالیت های داوطلبانه با گرایش های فرهنگی، اجتماعی، صنفی و بر اساس قانونمندی و اساسنامه مدون و در چارچوب قوانین موضوع هر کشور فعالیت می نمایند. (مهابادی، ۱۳۸۱، ص ۲۲۹)

فرهنگ روابط بین الملل^۲، سازمانهای غیردولتی را چنین تعریف کرده است؛ سازمان غیردولتی یک سازمان خصوصی است که سازو کارهای همکاری غیردولتی بین ملت ها و گروهها را در سطوح مختلف و بویژه در امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، انسانی و فنی فراهم می آورد. (Plan & olton, ۱۹۹۸, P.۳۰۹).

۱. Concil economic and social the nation united

۲. The international Realtion Dictionary

محورهای فعالیت سازمانهای غیردولتی

سازمانهای غیردولتی از حیث ماهیت، ساختار، اندازه و اهداف و مأموریتها به اندازه‌ای متفاوت هستند که نمی‌توان از آنها انتظار داشت فعالیتها و عملکردهای مشابهی داشته باشند و کارکرد آنها به تنوع فعالیت، حضور همه جانبه و توان آنها در برانگیختن نوآوری‌های فردی و بکار بستن سازوکارهای هماهنگی بین گروهی بستگی دارد.

شبکه جهانی سازمانهای غیردولتی^۱ محورهای عمده فعالیت سازمانهای غیردولتی را به شرح جدول صفحه بعد طبقه‌بندی نموده است: (Boiko, 1999, P.2)

جدول ۲-۱-۲- محورهای فعالیت سازمانهای غیردولتی از دیدگاه شبکه جهانی سازمانهای غیردولتی

ردیف	عنوان	ردیف	عنوان	ردیف	عنوان
۱	آموزش	۹	حل تضاد	۱۷	منابع طبیعی و انرژی
۲	تجارت، امور مالی و حمل و نقل	۱۰	اخلاقیات و ارزشها	۱۸	حقوق
۳	مسائل محیطی	۱۱	مذهب	۱۹	صلح و امنیت
۴	منابع انسانی	۱۲	خانواده، سلامتی و تغذیه	۲۰	جمعیت و سکونتگاه‌های انسانی
۵	توسعه پایدار	۱۳	امداد رسانی	۲۱	موقعیت زنان
۶	علم و تکنولوژی	۱۴	خلع سلاح	۲۲	پناهجویان
۷	حل تضاد	۱۵	مبارزه با مواد مخدر	۲۳	ملل متحد
۸	اخلاقیات و ارزشها	۱۶	حقوق بشر		

۱. NGO Global Network

یکی از محققان، بنام زیلرن انواع سازمانهای غیردولتی را بر اساس فعالیت به چهار گروه به شرح زیر تقسیم بندی نموده است. (Zeelearn , ۲۰۰۰, p.۲).

۱. سازمانهای جماعت مدار^۱
۲. سازمانهای در سطح شهر^۲
۳. سازمانهای غیردولتی ملی^۳
۴. سازمانهای غیردولتی بین المللی^۴

سازمان ملل متحد نیز سازمانهای غیردولتی را به دودسته اصلی تقسیم می کند. دسته اول سازمانهای غیردولتی عملیاتی هستند که هدف اصلی آنها طراحی و اجرای پروژه های مرتبط با توسعه است ، نظیر سازمانهایی که در سطح محلی فعالیت می کنند و دسته دوم سازمانهای غیردولتی حمایتی^۱ که هدف اصلی آنها دفاع و یا ترویج یک موضوع خاص است. (Boiko, ۱۹۹۹, pp.۲).

البته بایستی یادآوری نمود که تعداد زیادی از سازمانهای غیردولتی وجود دارند که هم در فعالیتهای اجرایی و هم در فعالیتهای حمایتی مشارکت دارند و یا اگر مشغول فعالیتهای حمایتی هستند در عین حال درگیر بعضی از پروژه های خاص نیز می باشند.

۱. Community-based organizations
 ۲. City wid organizations
 ۳. National NGOs
 ۴. international NGOs
 ۱. Advocacy NGos

در یک طبقه‌بندی دیگر فعالیت‌های سازمانهای غیردولتی به شرح زیر دسته بندی شده‌اند:

۱. سازمانهای فعال در خصوص نوآوری‌های فنی، مانند بانک گرامین^۱ در بنگلادش.
۲. پیمانکاران خدمات دولتی که همکاری تنگاتنگی با دول جنوب و سازمان‌های امدادی رسمی دارند، مانند سازمان آمریکائی Car.
۳. سازمانهای رفاهی، مانند انجمن‌های خیریه.
۴. سازمانهای توسعه که در خصوص خودیاری، توسعه اجتماعی و ایجاد دموکراسی در میان جوامع فقیر فعالیت می‌کنند، مانند کمیته توسعه روستایی بنگلادش.
۵. سازمان‌های ارتقاء فقرا که اعضاء آنها از کمک‌های دیگر سازمانها برخوردارند، مانند انجمن زنان خودفرما در هند.
۶. گروه‌ها یا شبکه‌های حمایتی که در زمینه آموزش و مشاوره فعال هستند و دارای پروژه‌های اجرایی نمی‌باشند، مانند جنبش توسعه جهانی در لندن (Lewis, ۲۰۰۱. P.۳۵).

آپهوف^۲ پنج حوزه فعالیتی برای سازمانهای غیردولتی در سطح محلی به شرح زیر تشخیص داده است:

۱. مدیریت منابع طبیعی
۲. بهسازی و عمران روستایی
۳. توسعه منابع انسانی

۱. Grameen

۲. Aphof

۴. توسعه کشاورزی

۵. فعالیت های اقتصادی غیر کشاورزی (World Bank, ۲۰۰۲, p.۱۴)

سرینا^۱، محقق بانک جهانی، در گزارشی که با عنوان سازمانهای غیردولتی و توسعه محلی برای بانک مذکور تهیه کرده است، عملکرد سازمانهای غیردولتی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و یادآوری نموده است که هدف اصلی رهیافت سازمانهای غیردولتی در نسل سوم نظریات توسعه، نه تأمین امکانات مالی برای توسعه، بلکه بسیج مردم در قالب سازمان های متشکل و سازمان یافته از گروههای داوطلب، برای رسیدن به خود اتکایی و توسعه فردی یا شخصی است.

سازمانهای غیردولتی، خود زائیده تفکر داوطلب گرا هستند که با بسیج داوطلبان بیشتر، توان اجتماعی برای خدمت به توسعه شخصی فرد فرد جامعه را تقویت می کنند. بیشترین تأکید یک سازمان غیردولتی بر سازماندهی هدفمند مردم و ایجاد ظرفیت سازمانی برای تحقق اهداف مشترک خودشان است. سازمانهای غیردولتی مردم را متشکل می کنند تا قادر شوند از منابع تولید خودشان در محل، بهره برداری بهتر به عمل آورند، منابع و خدمات جدیدی تولید کنند، برابری و مساوات را ترویج دهند و فقر را کاهش دهند و با اثر گذاری بر اقدامات و نقش های دولت ها آنها را به سمت این هدفها سوق می دهند و چارچوبی نهادی را پی ریزی می کنند که توسعه پایدار محور را، به دنبال داشته باشد (Interest-world . bank webpage)

۱. Cerina

ارتباط سازمانهای غیردولتی با سازمان ملل متحد

سازمانهای غیردولتی بین‌المللی از نیمه دوم قرن بیستم شروع به فعالیت کرده‌اند و آغاز این فعالیت‌ها به زمانی برمی‌گردد که «کمیته بین‌المللی صلیب سرخ»^۱ و تعداد دیگری از فدراسیون‌های بین‌المللی تشکیل شدند.

وقتی که سازمان ملل در سال ۱۹۴۵ تشکیل شد، سازمانهای غیردولتی بین‌المللی نقش‌های مهمی در تدوین منشور و تأسیس سازمان ملل متحد ایفا کردند و در مذاکره با دولت‌ها موجب شدند که مقرراتی در خصوص حقوق بشر در منشور گنجانیده شود و موفق شدند ارتباط و حضور خود را در ارگانهای مختلف سازمان ملل رسمیت بخشند. در نتیجه این تلاشها بود که ماده ۷۱ منشور تصویب شد و بر اساس آن شورای اقتصادی و اجتماعی (اگوسوک) موظف شد ترتیبات مناسبی را برای مشورت با سازمانهای غیردولتی در موضوعات مرتبط با آنها فراهم نماید. شورای مذکور در این ارتباط یک سیستم رسمی را برقرار ساخت که به موجب آن سازمانهای غیردولتی صلاحیت دار می‌توانند یکی از ۳ نوع حالت مشورتی یا مقام مشورتی را به شرح زیر با سازمان ملل متحد داشته باشند:

۱. مقام مشورتی عمومی^۲
۲. مقام مشورتی ویژه^۳
۳. وضعیت رoster (به معنی در فهرست سازمان ملل بودن)^۴

آن دسته از سازمانهای غیردولتی که با اکثر فعالیت‌های شورای اقتصادی و اجتماعی و ارگان‌های وابسته به آن مربوط می‌شوند و با زندگی اقتصادی و اجتماعی مردم منطقه‌ای که

۱- International committee for red cross

۲- General Consultative Status

۳- Specific Consultative Status

۴- Roster